

HASBÜNALLAHU VE Nİ'MEL VEKİL...

Doç. Dr. Ömer MENEKŞE

Hayat denizi her zaman sakin değildir. Bu denizde bazen fırtınalar kopar. Bazen insan Hz. Âdem gibi yasakla sınanır. Bazen Habil ve kabil gibi infakla... Bazen Hz. Nuh gibi evladiyla sınanır, bazen de Hz. İbrahim gibi babayla, eşle ve evlatla... Bazen Hz. Yakup gibi sevgi ve şefkatle, bazen kıskanç kardeşler gibi hasetlik ve nefretle... Bazen Hz. Yusuf gibi iffet ve zindanla sınanır, bazen Hz. Musa gibi zalim firavunla... Gün olur insan Hz. Davud ve Hz. Süleyman gibi sultan olmakla, gün olur Hz. Zekeriyya ve Hz. Yahya gibi kurban olmakla sınanır...

Hasbünallahu ve ni'mel vekil...

Tüm çaresizliklerin çaresi, tüm köşeye sıkışmışların önünde açılan kapı... İnsan tam bittiğini hissetmeye başladığında, gündüzleri kararıp geceye döndüğünde, etrafındaki herkes dağıldığında, en yakınları dahi kendisini terk ettiğinde, kendisini terk etmeyen tek dostun varlığını hissetme ve “Allah bana yeter, O ne güzel vekildir.” deme...

Onulmaz zannedilen zorlukların, acizlik ve çaresizliklerin galebe çaldığı anda; ne kavî bir kulluk ve ne kavî bir dayanaktır bu.

“Kuluna Allah kâfi değil mi?” (Zümer, 39/36) hitabına muhatap olurken ‘Bittim’ dediğin bir anda, Rabbimizin ‘yettim’ demesi...

“(Ey Muhammed!) Yüz çevirirlerse de ki: Allah bana yeter. O'ndan başka ilâh yoktur. Ben sadece O'na güvenip dayanırım. O yüce Arş'ın sahibidir.” (Tevbe, 9/129) buyururken Mevla, “Hasbünallahu ve ni'mel vekil” şeklinde dillerden dökülür cümle...

Öyle ki bu cümle, bazen çaresiz bir derde duçar olan hastanın tek dermanı olur.

Hasbünallahu ve ni'mel vekil.

Bazen bu cümle zulme ve haksızlığa uğramış bir mazlum ve mağdurun hayata tutunduğu tek dal olur. Hakkını alacak güçten yoksundur. Elinden geleni yapmış, yine de zalimin zulmünü önleyememiştir. Tutunduğu dallar eline gelmiş, başvurduğu kapılar yüzüne kapanmıştır.

Kalbimiz ağrıdığında, dilimiz dolandığında, omuzlarımızın üzerinizdeki yükün altında ezilirken; sıkıldığımızda, daraldığımızda, çaresiz kaldığımızda... Yorulduğumuz zaman, direnmekten vazgeçmeyi düşündüğümüzde, hata ettiğimizde günahın pişmanlığıyla tükenirken... Velhasıl yandığımız zaman zulmetin alevinde, ateşi serin ve selametli kılan bir tılsımdır.

Hasbünallahu ve ni'mel vekil...

Hiz. Peygamber'in sihirli beyanında buyrulduğu gibi, *"Allah acizliği kınar, hâlbuki akıllı olmalısın. Bir işin üstesinden gelemediğin zaman, 'Allah bana yeter, O ne güzel vekildir.' de."* (Ebû Dâvûd, "Kadâ' (Akdiye)", 28)

Öyleyse Hasbünallahu ve ni'mel vekil...

Isırgan otları gibi sarsa da dört bir yanımızı kötülüğün kamçısı, kırbacı. Hıçkırıklar, yumrular dizilse de boğazımıza. Kanımıza dokunsa da bazen çaresizlik. Gözümüzün ibriğinden içimize akıttığımız gözyaşları yakıp kavursa da bizi. Yapabileceklerimizin sınırlı olmasının getirdiği öfkeyle dolsak da... İçimizde fırtınalar koparken sesimize ılık bir rüzgâr katma, kan beynimize sıçradığında isyana kapılmadan dilimizden dökülöveren bir teselli pınarıdır.

"Hasbünallahu ve nime'l-vekîl nime'l-Mevla ve nime'n-Nasîr"

Yalnız Ona baş eğmek ve yalnız ondan dilemek... O ne güzel vekil, O ne güzel Mevlâ, O ne güzel yardımcı! ...

el-Vekîl: Kendisine tevekkül edenlerin işlerini en iyi neticeye ulaştıran...

Kendisine güvenilip dayarılan, kullarının rızkına kefil olan...

el-Vekîl olana tevekkül etmek... Zorluklarla ve sıkıntılarla karşılaşıldığında O'na sığınmak... Kendini Allah'a ısmarlamak, kendini O'na bırakmak...

Kur'an'ın *"Allah'a dayan; vekil olarak Allah sana yeter."* (Nisa, 4/81) ve *"...De ki: Bana Allah yeter. Tevekkül edenler, ancak O'na güvenip dayanırlar."* (Zümer, 39/38) şeklindeki ifadeleriyle Allah'ı kendine vekil kılmak...

Gerekli tedbirleri alıp sonucu Allah'a havale etmek... Maddî ve manevî sebeplerin hepsine başvurduktan ve alınması gereken bütün tedbirleri alıp yapacak başka bir şey kalmadıktan sonra, gerisini O'na bırakmak...

Karşılaşılan zorluklara sabretmek ve Allah'ın bizimle olduğunu hatırdan çıkarmamak ve sonucu Allah'a bırakmak...

Ateş yalımının yüzünü yaladığı en zor şartlarda bile “Hasbiyallah - Allah bana yeter” demek, İbrahim yüreğine sahip olmak... Tıpkı Uhud Savaşı sonrasında bir kısım insanların müminlere, “*İnsanlar size karşı ordu toplamışlar, onlardan korkun.*” dediklerinde imanları daha da artan ve gür bir seda ile “Hasbünallâh ve ni'me'l-vekîl” (Allah bize yeter. O ne güzel vekildir!) diyerek (Âl-i İmrân, 3/173; Buhârî, “Tefsir, Âl-i İmrân”, 13) O’na sığınmak...

“...*Kim Allah’a tevekkül ederse, O kendisine yeter...*” (Talâk, 65/3) ayetinde de ifade edildiği gibi sadece O’nun vekilliğini kabul etmek, O’na güvenip dayanmak...

Hasbünallahu ve ni’mel vekil...

Ne güzel bir dua, ne güzel bir sabır cümlesi...

Aslında sırlı kelimeler, gizli hazineler vardır dillerde zikredilen... Kimi tesbih olur, kimi tahmid, kimi tehlil, kimi tekbir, kimi temcîd... Aslında hepsinde ortak bir tefekkür, bir tezekkür, bir teşekkür vardır... Rahman ve rahîm olan, Kâdir-i Mutlak olan Allah’a sığınma, O’ndan dileme, O’na tevekkül ve bel bağlama, bâki kalacak salih amelleri çoğaltma...

O sırlı kelimelerden biridir Hasbünallahu ve ni’mel vekil.

Yine benzer şekilde dilden dökülen bir kelam var, o da aynı manada:

“Allah bes, bâki heves”

Bes Farsça, kâfi, yeter, yetişir anlamında... Yani Allah yeter, başkası gelip geçici istektir, hevestir.

Allah bes demek, [Ona tevekkül etmek] ve yalnız O’ndan dilemek...

Nitekim Şair:

“Mâsivadan el çekip mahlûktan ümit kes

Virdin olsun her nefes: “Allah bes bâki heves” [Lâedrî] (Süleyman Uludağ, *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, İstanbul: Kabalcı yayınevi 2005; s.237)

Yine benzer şekilde bir başka şair

“Ehl-i Tevhid olmak istersen sivaya meyli kes

Aç gözünü merdâne bak, Allah bes, baki heves.” (Süleyman Uludağ, *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, s.165.)

derken benzer terennümler divan şiirinde ifadesini bulur ve gönüllere tercüman olur:

*“Allah vâfidir bana Allah şâfidir bana
Allah kâfidir bana Allah bes bâkî heves
Ben 'âşık-ı zâr olmuşam ma'sûk ile yâr olmuşam
Müştak-ı dîdâr olmuşam Allah bes bâkî heves”* (Müştak Baba)

*“Zikreyle Hakk'ı her nefes,
Allah bes, bâkî heves,
Pes gayriden ümmîdi kes,
Tekrâr-ı zikrullâh ile...”* (Sultan I. Ahmed Han)

*“Ey zâir-i sâhib-nefes,
Hubb-ı sivâdan (Allahü teâlâdan başka şeylerin sevgisi) meyli kes
Dünyâda kalmaz hiç kes,
Allah bes, bâkî heves”* (Abdurrahmân Sâmî Paşa)
Velhasıl...

Bir imtihan dünyasından geçiyoruz... Var oluşumuz bir imtihan, varlığımız imtihan, yokluğumuz, yoksunluğumuz imtihan. Açlık imtihan, zenginlik imtihan. Ve ömür... Bütün bir ömür imtihan...

İmtihandayız.

Ve bundan sonra dillendirilecek dua:

“Hasbiyallahu lâ ilâhe illâ Hû, aleyhi tevekkeltu ve Hüve rabbül arşıl azîm,”

(Bana Allah yeter. O'ndan başka hiçbir ilah yoktur. Ben ancak O'na tevekkül ettim. O, yüce Arşın sahibidir.)

“Hasbunallahu ve nime'l-vekîl nime'l-Mevla ve nime'n-Nasîr, gufrâneke rabbenâ ve ileyke'l-masîr.”

(Allah, bize yeter, O ne güzel vekildir. Ne güzel dost ve ne güzel yardımcıdır. Bağışlamayı dileriz, ey Rabbimiz! Dönüş sanadır!”)